

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4113-001-01/2014

D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

D/14/508 - Prowadzenie gospodarki łowieckiej

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler:

Dariusz Obierzyński - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91646 z dnia 24 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 2-3)

Jednostka
kontrolowana

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Babimost w Babimoście (dalej jako *Nadleśnictwo*)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Sławomir Majsner - Nadleśniczy (dalej jako *Nadleśniczy*)

(dowód: akta kontroli str. 1)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Nadleśnictwo było właściwie przygotowane organizacyjnie i kadrowo do prowadzenia spraw w zakresie gospodarki łowieckiej. Stosownie do zapisów regulaminu organizacyjnego określono i podzielono zadania, przypisano i ustalono nadzór oraz odpowiedzialność za poszczególne etapy prowadzenia gospodarki łowieckiej.

Roczne plany łowieckie OHZ przedkładane były do zatwierdzenia i zatwierdzane w wymaganych terminach, tj. zgodnie z § 4 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych¹, z tym, że plan na sezon 2013/2014 w części dotyczącej pozyskania sarny zatwierdzony został 24.04.2013 r., z uwagi na zmianę planu w tym zakresie wymaganą przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych.

Nadleśnictwo nie realizowało nowych urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, a działania w tym zakresie ukierunkowane były na poprawę lub wymianę już istniejącej infrastruktury. Urządzenia były w dobrym stanie technicznym, a wyznaczenie i oznakowanie poszczególnych ostoi zwierząt było zgodne z planem.

Plany pozyskania zwierzyny grubej w OHZ zostały zrealizowane, z wyjątkiem planu dotyczącego dzika w sezonie 2012/2013, który zrealizowany został w 94,5%. W odniesieniu do zwierzyny drobnej w okresie objętym kontrolą całkowicie nie wykonano planu pozyskania kuny, dzikiej gęsi, dzikiej kaczki oraz gołębia grzywacza z uwagi na niewielkie zainteresowanie myśliwych i rozproszenie zwierząt, a ujęcie ich w planie miało na celu uatrakcyjnienie oferty łowieckiej.

OHZ prowadził książkę ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, a forma książki zgodna była z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz². W Nadleśnictwie prowadzona była ewidencja wydanych zezwoleń na odstrzał indywidualny, które to po każdym polowaniu były zwracane po ich wykorzystaniu, a w przypadku polowań zbiorowych, sporządzano protokoły z polowania

¹ Dz. U. Nr 221, poz. 1646 ze zm.

² Dz. U. Nr 61, poz. 548 ze zm.

oraz wykazywano w nich m.in. ilość i rodzaj pozyskanej zwierzyny. Zakres danych zawartych w protokołach był zgodny z § 42 ust. 2 ww. rozporządzenia.

Analiza 10 najwyższych kwotowo szkód w uprawach rolnych wykazała, że przy ich szacowaniu przestrzegano obowiązującej procedury. Brak było zastrzeżeń wnoszonych do protokołów szacowania szkód oraz zgłoszeń załatwionych negatywnie, jak również pozwów skierowanych przez poszkodowanych.

W zakresie sprawowanego nadzoru nad gospodarką łowiecką nie zachowano należytej staranności przy weryfikacji uprawnień łowieckich myśliwych zagranicznych oraz niektórych myśliwych krajowych.

Faktury dotyczące organizacji polowań oraz płatności za trofea zostały prawidłowo udokumentowane, z zastosowaniem odpowiedniej stawki podatku VAT oraz właściwie ujęte w ewidencji księgowej. Nadleśnictwo zaniechało natomiast obciążania biura polowań odsetkami ustawowymi za nieterminowe płatności, jednak dotyczyło to przypadków o niewielkich kwotach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość opracowania i realizacji rocznych planów łowieckich

Opis stanu faktycznego

1.1. Nadleśnictwo zarządzało jednym obwodem wyłączonym z wydzierżawienia z przeznaczeniem na OHZ³ o powierzchni ogólnej 7⁰11 ha, a po wyłączeniach terenów nie wchodzących w skład obwodu 6⁹21 ha oraz o powierzchni leśnej 3⁵40 ha. Ponadto na terenie Nadleśnictwa znajdowało się 6 obwodów dzierżawionych przez 5 dzierżawców⁴ o łącznej powierzchni ogólnej 37⁷69 ha, powierzchni po wyłączeniach 35⁹03 ha i powierzchni leśnej 12²47 ha. Pięć obwodów zaliczono do kategorii – „słaby”⁵, jeden do kategorii „średni”⁶, a OHZ nie posiadał kategoryzacji.

(dowód: akta kontroli str. 64-65, 83-112)

1.2. Plan łowiecki OHZ na rok gospodarczy 2012/2013 przedłożony został do zatwierdzenia i zatwierdzony przez dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w terminach⁷ określonych w § 4 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych⁸. Natomiast plan na rok 2013/2014, sporządzony 18.03.2013 r., został zatwierdzony w części w dniu 26.03.2013 r.

Niezatwierdzona część planu dotyczyła optymalnej liczby saren zaplanowanych do pozyskania w roku gospodarczym 2013/2014. Pierwotnie OHZ zaplanował łącznie do pozyskania 70 szt. saren, w tym kozy - 32 szt., kozy - 28 szt. i koźlęta - 10 szt. Stosownie do pisma dyrektora RDLP⁹ dokonano 11.04.2014 r. zmiany planu w zakresie struktury pozyskania gatunku samy w ilości 73 szt., w tym kozy - 32 szt. (44%), kozy - 32 szt. (44%) i koźlęta - 9 szt. (12%). Plan po zmianie zatwierdzony został 24.04.2013 r.

Brak było przypadków niezatwierdzenia przedłożonych planów OHZ oraz zmian planów pozyskania zwierzyny w ww. latach.

(dowód: akta kontroli str. 4-6, 25-27, 28, 29-31)

1.3. W okresie kontrolowanym obwód wchodzący w skład OHZ posiadał łącznie 127 urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, w tym 4 paśniki, 40 lisawek, 82 ambony i 1 wolierę. Nadleśnictwo w latach 2012/2013 i 2013/2014 nie planowało nowych urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, a działania w zakresie

³ Obwód nr 110.

⁴ Jeden dzierżawca posiada dwa obwody – nr 100 i 111.

⁵ Nr obwodu: 99, 100, 109, 121, 130.

⁶ Nr obwodu: 111.

⁷ Plan sporządzony został 14.03.2012 r., a zatwierdzony był przez dyrektora RDLP 20.03.2012 r.

⁸ Dz. U. Nr 221, poz. 1646 ze zm.

⁹ Pismo nr ZŁ-7521-17/13 z 26.03.2013 r. Z pisma wynika zaplanowany odstrzał w ilości 70-73 szt., ale ze strukturą: 40% rogacze, 40% kozy i 20% koźlęta.

zagospodarowania obwodu skierowane były na poprawę już istniejącej infrastruktury, np. poprzez wymianę ambon „starego typu” na nowe oraz zakup ambon przenośnych.

Jak wykazały oględziny urządzenia były w dobrym stanie technicznym, a wyznaczenie i oznakowanie poszczególnych ostoi zwierząt było zgodne z planem.

Z przedłożonych dokumentów wynika m.in., że w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny Nadleśnictwo prowadziło poletka łowieckie o powierzchni 218,5 ha w latach 2012/2013 i 220,2 ha w latach 2013/2014 oraz 10 szt. pasów zaporowych o długości 4 km.

Nie stwierdzono przypadków lokalizacji urządzeń na gruntach prywatnych.

(dowód: akta kontroli str. 66, 155-166)

1.4. W sezonie łowieckim 2012/2013 w przypadku OHZ (obwód nr 110) potwierdzono upadek jednej sarny rogacza, natomiast w przypadku dwóch odwodów nr 109 i 111 zanotowano łącznie 10 upadków, w tym sarna koza - 8 szt. i sarna rogacz - 2 szt. Główną przyczyną upadków zwierząt były kolizje drogowo-samochodowe.

(dowód: akta kontroli str. 403-410)

Niewykonanie planu OHZ pozyskania zwierzyny grubej (jeleń, daniel, sarna i dzik) dotyczyło tylko dzika. Z zaplanowanych na sezon 2012/2013 - 200 szt. pozyskano 189 szt. Plan pozyskania zwierzyny drobnej takiej jak lisy, jenoty, borsuki wykonano w 100%, natomiast całkowicie nie wykonano planu odnośnie kuny (2 szt. zaplanowane), dzikiej gęści (15 szt. zaplanowane), dzikiej kaczkę (25 szt. zaplanowane) oraz gołębia grzywacza (5 szt. zaplanowane).

W roku łowieckim 2013/2014 ustalono minimalną i maksymalną liczbę zwierząt łownych do pozyskania, która wynosiła od 90% do 110% liczby planowanej w przypadku zwierzyny grubej i od 85% do 115% w przypadku zwierzyny drobnej. W latach 2013/2014 pozyskano 88 szt. jeleni¹⁰, 13 szt. danieli¹¹, 79 szt. sarny¹², 153 szt. dzików¹³ i 40 szt. lisów¹⁴.

Planu, podobnie jak w sezonie 2012/2013, całkowicie nie wykonano odnośnie kuny (2 szt. zaplanowane), dzikiej gęści (15 szt. zaplanowane), dzikiej kaczkę (25 szt. zaplanowane) oraz gołębia grzywacza (5 szt. zaplanowane).

(dowód: akta kontroli str. 4-6, 25-28, 29-31, 67-68)

Z wyjaśnień Specjalisty Służby Leśnej ds. Ochrony Lasu¹⁵ wynika m.in., że główną przyczyną w zakresie nie wykonania w sezonie 2012/2013 odstrzału dzika była zmniejszająca się populacja oraz mroźna i śnieżna zima.

Odnośnie nie wykonania planu odstrzału ww. zwierzyny drobnej wyjaśnił, że *brak realizacji planu wynika z rozproszenia zwierzyny i jej przemieszczania się na dużych obszarach. Zaplanowanie innych gatunków zwierząt do odstrzału spowodowane jest podniesieniem naszej atrakcyjności dla myśliwych w zakresie ilości i gatunków zwierzyny.*

Szeroki wachlarz zwierząt daje myśliwemu duży wybór w zakresie zwierzyny grubej i drobnej. Oferta w zakresie pozyskania zwierzyny w roku gospodarczym/łowieckim przygotowywana jest dla myśliwego. Ponadto z uwagi na czasowe występowania tych gatunków na łowisku planowane są one do odstrzału zgodnie z kalendarzem polowań.

(dowód: akta kontroli str. 295-300, 411-412)

Z wyjaśnień Leśniczego ds. łowieckich wynika ponadto, że oprócz *śnieżnej zimy, spadek pozyskanej zwierzyny wynikał z większej liczby odstrzelonych dzików w latach ubiegłych, np. w sezonie 2011/2012 odstrzelono 207 szt.*

¹⁰ Minimalna ilość 76 szt., maksymalna 92 szt.

¹¹ Minimalna ilość 12 szt., maksymalna 14 szt.

¹² Minimalna ilość 66 szt., maksymalna 80 szt.

¹³ Minimalna ilość 148 szt., maksymalna 180 szt.

¹⁴ Minimalna ilość 34 szt., maksymalna 46 szt.

¹⁵ Zgodnie z zakresem czynności odpowiada m.in. za prowadzenie analizy pozyskania zwierzyny i realizację planów hodowlanych w obwodach.

Leśniczy ds. łowieckich stwierdził, że *w celu uatrakcyjnienia oferty wskazane gatunki ujmowane są w naszej ofercie łowieckiej. Ponadto uważam, że jest mało chętnych na tego typu gatunki zwierząt.*

(dowód: akta kontroli str. 413-414)

Nadleśniczy wyjaśnił, że z uwagi na trudne warunki zimowe stan dzika uległ naturalnemu zmniejszeniu. Fakt zmniejszenia się populacji dzików potwierdza plan na sezon 2013/2014, na który zaplanowano 164 szt. oraz na sezon 2014/2015, na który zaplanowano 120 szt.

W związku z tym, że istnieje okazjonalne zainteresowanie myśliwych na polowanie na kaczki i gęsi w przelotach, aby była możliwość ewentualnego polowania na zwierzynę (oferta nadleśnictwa) i uzyskania dodatkowego przychodu - uwzględnia się ją w planie.

(dowód: akta kontroli str. 399-402)

1.5. Książka ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym dostępna była u Leśniczego ds. łowieckich w obwodzie łowieckim nr 110 w OHZ w miejscowości Przygubiel. Ewidencja obejmuje m.in. imię i nazwisko myśliwego, nr upoważnienia, określenie miejsca polowania, datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia polowania, podpis myśliwego, gatunek, ilość, płeć pozyskanej zwierzyny oraz łączną liczbę oddanych strzałów. W sezonie gospodarczym 2012-2013 zarejestrowano 479 myśliwych, a w roku gospodarczym 2013-2014 - 933 myśliwych.

Forma książki zgodna była z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz.

(dowód: akta kontroli str. 155-166)

1.6. W Nadleśnictwie prowadzona jest ewidencja wydanych zezwoleń na odstrzał indywidualny. Rejestr wydanych upoważnień w sezonie 2012/2013 obejmuje 206 myśliwych, a w sezonie 2013/2014 – 137 osób (myśliwych). Rejestr ten zawiera następujące kolumny: liczba porządkowa, imię i nazwisko myśliwego, adres zamieszkania, nr upoważnienia, nr obwodu, data ważności upoważnienia (wydania i końca), dane dotyczące zwierzyny do odstrzału z podziałem na: jelenie, daniela, sarny, dziki, lisy. Upoważnienia do wykonywania polowania każdorazowo były zwracane po ich wykorzystaniu.

W przypadku polowań zbiorowych, sporządzano protokoły z polowania oraz wykazywano w nich ilość i rodzaj pozyskanej zwierzyny. Zakres danych zawartych w protokołach był zgodny z § 42 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz.

(dowód: akta kontroli str. 427-434)

1.7. Analiza uprawnień łowieckich w odniesieniu do 10 myśliwych będących obywatelami Polski i 10 myśliwych będących obywatelami innych państw wykazała, że w przypadku myśliwych krajowych sprawdzano przed wystawieniem i wydaniem indywidualnego upoważnienia do polowania czy osoba (myśliwy) posiada legitymację członkowską Polskiego Związku Łowieckiego oraz pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej.

W przypadku myśliwych zagranicznych podczas polowań indywidualnych i zbiorowych nie dokonywano weryfikacji posiadanych pozwoleń. Nadleśnictwo posiada podpisaną umowę z biurem polowań¹⁶ na sprzedaż prawa do polowań na terenie OHZ - obwód łowiecki nr 110.

W Nadleśnictwie i OHZ brak było dokumentacji w zakresie - kto i jak sprawdza uprawnienia myśliwskie i pozwolenie na broń w stosunku do myśliwych zagranicznych.

Brak było również dokumentów/dowodów na to, że osoby polujące na podstawie wykupionego polowania u przedsiębiorcy zawsze polowały w obecności przedstawiciela zarządcy będącego członkiem PZŁ, co jest wymogiem wynikającym z art. 43 ust. 1a upł.

Dopiero w maju i we wrześniu 2014 r. podpisane zostały z 4 leśniczymi posiadającymi uprawnienia selekcyjnerskie umowy zlecenia na wykonywanie czynności m.in. związanych

¹⁶ Umowa z Biurem Polowań Chassorbis Polska sp. z o.o. w Warszawie na okres od 1.04.2004 r. do 31.03.2014 r.

z podprowadzaniem myśliwych polujących na terenie OHZ¹⁷. We wcześniejszym okresie brak było takich umów, a zadania wynikające z umów zleceń nie były objęte zakresem czynności i obowiązków leśniczych.

Nadleśniczy wyjaśnił, że *wcześniej w polowaniach uczestniczyły te same osoby, z tym, że nie były uregulowane sprawy formalnego rozliczenia. Uczestnictwo w polowaniach następowało na podstawie ustnego upoważnienia. Uprawnienia selekcyjne posiada czterech leśniczych.*

Z dokumentów wynika, że w latach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 brak było osób (myśliwych), o których mowa w art. 42a ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie¹⁸ (upł). Myśliwi zagraniczni polowali na podstawie wykupionego polowania u przedsiębiorcy (art. 43 upł). Brak było osób (myśliwych) niebędących członkiem PZŁ wykonujących polowania na podstawie zgody ministra właściwego ds. środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 427-434, 460)

1.8. Dane o wykonaniu planu łowieckiego (zawarte w planach na rok następny) zgodne są z dokumentacją źródłową. Stwierdzono, że wykazywane wykonanie wynika z ewidencji zezwoleń na odstrzał indywidualny (zawarte są tam dane o ich wykonaniu) oraz z protokołów polowań zbiorowych. Weryfikacja danych dokonana w odniesieniu do jeleni i dzików wykazała, że w sezonie 2012/2013 odstrzelono 73 szt. jeleni i 189 szt. dzików, natomiast w sezonie 2013/2014 odstrzelono 88 szt. jeleni i 153 szt. dzików.

(dowód: akta kontroli str. 4-6, 25-27, 67-68, 427-434)

*Ustalona
nieprawidłowość*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

Z regulaminu organizacyjnego Nadleśnictwa wynika m.in., że Nadleśniczy sprawuje nadzór nad realizacją zadań z zakresu spraw związanych z prowadzeniem prawidłowej gospodarki łowieckiej. W zakresie rzetelności sprawowanego ww. nadzoru na terenie OHZ stwierdzono, że:

a) W przypadku myśliwych krajowych nie w każdym przypadku dokonywana była weryfikacja uprawnień na etapie wystawiania upoważnienia do wykonywania polowania. W odniesieniu do myśliwych znanych i często polujących na terenie OHZ weryfikacja uprawnień nie była przeprowadzana. Przed wystawieniem indywidualnego upoważnienia nie sprawdzano czy myśliwy posiada wymaganą legitymację członkowską Polskiego Związku Łowieckiego oraz pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej (art. 42 ust. 2 upł).

(dowód: akta kontroli str. 418-419, 427-434)

Z wyjaśnień specjalisty Służby Leśnej ds. Ochrony Lasu wynika m.in., że w przypadku myśliwych często polujących na terenie OHZ i znanych, nie weryfikuje uprawnień. Natomiast odnośnie innych myśliwych krajowych przed wystawieniem upoważnienia do polowania indywidualnego dokonywane jest sprawdzenie wymaganych uprawnień.

(dowód: akta kontroli str. 411-412)

b) W Nadleśnictwie brak było dokumentacji i informacji w odniesieniu do osób kierowanych przez biuro polowań na polowania indywidualne i zbiorowe w zakresie sprawdzania posiadania przez nich pozwolenia na broń myśliwską lub innego dokumentu uprawniającego do jej posiadania (art. 42 ust. 2 upł).

(dowód: akta kontroli str. 230-234, 420-421, 427-434, 452, 460)

Zarówno pracownik wystawiający upoważnienia indywidualne¹⁹, Leśniczy ds. łowieckich jak i Nadleśniczy wyjaśnili, że w przypadku polowań zagranicznych indywidualnych i zbiorowych nie dokonują weryfikacji posiadanych uprawnień i pozwoleń, ponieważ uważają, że takiej weryfikacji dokonuje firma z Warszawy, z którą Nadleśnictwo ma podpisaną umowę na sprzedaż prawa do polowań na terenie naszego OHZ.

¹⁷ Do obowiązków należy: przewożenie myśliwego po terenie OHZ na koszt leśniczego, podprowadzanie myśliwego, przed wykonaniem odstrzału przestrzeganie zasad selekcji osobniczej zwierząt łownych oraz samców zwierzyny płowej, patroszenie zwierzyny oraz poszukiwanie zwierzyny rannej.

¹⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.

¹⁹ Specjalista Służby Leśnej ds. Ochrony Lasu.

Braki w tym zakresie zostały dostrzeżone przez kierownictwo Nadleśnictwa i wyeliminowane w umowie zawartej na następny okres. W nowej umowie²⁰ zobowiązano biuro polowań do dostarczenia do każdego polowania oświadczenia o dokonaniu każdorazowej weryfikacji i sprawdzenia posiadanych przez kierowanych myśliwych ważnych uprawnień do wykonywania polowań w ich krajach macierzystych oraz aktualnych uprawnień do posługiwania się bronią myśliwską.

(dowód: akta kontroli str. 411-414, 444-445, 453-459, 461-466)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Realizacja przez Ośrodek Hodowli Zwierząt ustawowo określonych celów funkcjonowania

Opis stanu faktycznego

2.1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa pismem z dnia 19.12.1994 r.²¹ wyłączył z wydzierżawienia obwody łowieckie, przeznaczając je na ośrodki hodowli zwierzyny na terenie 42 ówczesnych województw, w tym w województwie zielonogórskim m.in. obwód nr 24 o powierzchni 6900 ha. W piśmie nie określono okresu wyłączenia z wydzierżawienia oraz nie określono celów funkcjonowania. Obwód ten z dniem 17 grudnia 1997 r. zmienił nr na 23, a Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą z 11 lutego 2008 r. ponownie zmienił nr obwodu na 110 oraz zwiększył jego obszar do 7011 ha. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze zarządzeniami nr 16 z 28.03.2008 r. oraz nr 10 z 30.04.2014 r.²² określił zasady tworzenia i funkcjonowania OHZ na terenie działania RDLP, z przyporządkowaniem numerów obwodów do Nadleśnictwa i zarządcy, natomiast w zakresie realizacji celów wskazał na przepisy wynikające z art. 28 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie.

Z wyjaśnień Nadleśniczego wynika m.in., że pismo Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 1994 r. wyłączające obwód z wydzierżawienia z przeznaczeniem na ośrodek hodowli zwierzyny w dalszym ciągu funkcjonuje w obrocie prawnym, nie zostało uchylone, ani zmienione. Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego zmieniła tylko numerację obwodu i nieznacznie jego powierzchnię.

Zgodnie z postanowieniami ww. zarządzeń nadleśnictwa zarządzające OHZ zobowiązane są do: - bieżącego ewidencjonowania w wymaganym zakresie w systemie informacyjnym lasów państwowych, zdarzeń gospodarczych w obwodach łowieckich, - korzystania z rzeczoznawców z zakresu szacowania szkód o znaczących wartościach w danej uprawie, - współpracy z instytucjami naukowymi i ewidencjonowanie prowadzonych tematów badawczych z dziedziny łowiectwa, - współpracy z samorządem rolniczym i rolnikami oraz władzami samorządowymi w ograniczeniu szkód od zwierzyny w uprawach i płodach rolnych, - dokumentowania w formie opisu oraz zdjęć wszystkich pozyskanych na terenie OHZ trofeów samców zwierzyny płowej, - posiadania i aktualizowania mapy gospodarki łowieckiej z naniesionymi poletkami łowieckimi, zagospodarowanymi łąkami oraz obiektami infrastruktury łowieckiej.

Ponadto w ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością OHZ, w terminie do 15 maja każdego roku, sporządzane będą przez stanowisko ds. gospodarki łowieckiej w RDLP – roczne oceny funkcjonowania OHZ, obejmujące m.in.: analizę ekonomiczną działalności OHZ, analizę realizacji rocznych planów łowieckich oraz informację o realizacji celów statutowych.

Nadleśnictwo nie posiada decyzji ministra właściwego ds. środowiska przekazującej obwód 110 w zarząd z przeznaczeniem na ośrodek hodowli zwierząt wraz z określeniem celu i czasu trwania zarządu, określonej w art. 28 upł.

(dowód: akta kontroli str. 53-63, 304-306)

²⁰ Obowiązującej na czas określony od 1.04.2014 r. do 31.03.2019 r.

²¹ Nr Dił.-7551/12/94.

²² Zarządzenie nr 10 uchylilo zarządzenie nr 16.

2.2. Do głównych działań w zakresie poprawy warunków bytowania zwierzyny zaliczono: dokarmianie zwierząt (karma sucha, soczysta - buraki i kiszonki, treściwa - ziarno kukurydzy), uprawa poletek łowieckich (zgrzyzowych - topinambur, proso, owies, rzepak, mieszanki traw), zasiedlenie łowiska (bażanty - kury i koguty, daniele).

(dowód: akta kontroli str. 167-169)

2.3. Do działań podejmowanych dla realizacji celów określonych w ustawie Prawo łowieckie (art. 28) oraz zarządzeniach dyrektora RDLP należy zaliczyć udział Nadleśnictwa w badaniu²³ w zakresie pobierania próbek tuszy zwierzyny podczas polowań zbiorowych w sezonie 2013/2014. W dniach 12-13 listopada 2013 r. w ramach realizacji Projektu „Znaczenie zwierząt wolno żyjących jako rezerwuaru bakteryjnych, wirusowych i pasożytniczych czynników chorobotwórczych dla ludzi i zwierząt domowych” pobrano próbki do badań od 24 zwierząt, w tym: 3 - sarny, 11 - jeleni, 7 - dzików i 3 - danieli. Ponadto w każdym roku łowieckim zasiedlano OHZ zwierzyną łowną. We wrześniu 2012 r. na terenie ośrodka dokonano zasiedlenia 200 szt. bażantów a w grudniu 2013 r. 7 danielami²⁴. Na terenie OHZ w grudniu 2012 r. i 2013 r. prowadzono także za zgodą dyrektora RDLP zbiorowe polowania szkoleniowe, w których uczestniczyło odpowiednio 32 i 31 osób.

(dowód: akta kontroli, str. 168, 169, 170-171, 427-434, 438-441)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

Opis stanu
faktycznego

3. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

3.1. Na terenie obwodu nr 110 (OHZ) zgodnie z prowadzonym rejestrem w roku gospodarczym 2012/2013 zgłoszono 27 szkód w uprawach rolnych i wypłacono odszkodowania na łączną kwotę 86.718,09 zł²⁵, a w roku gospodarczym 2013/2014 - 26 szkód na kwotę 89.195,07 zł.²⁶ Analiza 10 najwyższych kwotowo szkód w latach 2012/2013 i 2013/2014 w łącznej wysokości 83.378,43 zł²⁷ wykazała, że przy szacowaniu szkody przestrzegano procedury określonej przepisami²⁸. Stwierdzono ponadto, że każdorazowo dotrzymywano terminu wypłaty odszkodowania (30 dni od daty ostatecznego szacowania), przy szacowaniu szkody nie korzystano z mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu, brak było zastrzeżeń wnoszonych do protokołów szacowania szkód oraz brak było zgłoszeń załatwionych negatywnie jak również brak było pozwów skierowanych przez poszkodowanych. W przypadku 5 spraw przy szacowaniu szkody brał udział rzeczoznawca²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 81, 151-152, 153-154)

3.2. W obwodach dzierzawionych oraz zarządzanych w roku gospodarczym 2012/2013 zgłoszono łącznie 94 szkody na powierzchni zredukowanej 37,52 ha, natomiast w roku 2013/2014 zgłoszono 99 szkód na powierzchni zredukowanej 41,53 ha. W żadnym z kół łowieckich nie stwierdzono spraw załatwionych negatywnie lub pozwów kierowanych przez poszkodowanych przeciwko zarządcy/dzierżawcy obwodu. Koła łowieckie poinformowały właściwego miejscowo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwą terytorialnie izbę rolniczą o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych

²³ Prowadzonym przez Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

²⁴ W tym: 1 byk, 3 łanie i 3 cielaki.

²⁵ Powierzchnia zredukowana - 27,94 ha.

²⁶ Powierzchnia zredukowana - 24,48 ha.

²⁷ Powierzchnia zredukowana - 23,11 ha.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz.272).

²⁹ Specjalista w zakresie produkcji roślinnej, ekonomiki rolnictwa, rachunkowości i gospodarki łowieckiej. Rzeczoznawca majątkowy - szacowanie m.in. szkód łowieckich. Uprawnienia państwowe nr 2564.

przez dziki, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych. W związku z powyższym wszystkie szkody oszacowane zostały przez przedstawicieli zarządcy/dzierżawcy. Nie stwierdzono szkód przy wykonywaniu polowania, w tym w odniesieniu do zdrowia i życia.

Do głównych działań podejmowanych przez koła łowieckie w celu zapobiegania szkodom zaliczono m.in. zintensyfikowanie polowań w rejonach najbardziej zagrożonych szkodami, utrzymywanie i gradzenie strategicznych upraw, dyżury całonocne rolników i myśliwych, stosowanie zapachowych środków chemicznych odstraszających i ogrodzenia elektryczne.

(dowód: akta kontroli str. 131-150, 305-323)

3.3. W 2012 r. łączne roczne koszty ochrony lasu przed zwierzyną wyniosły 325.063 zł i były niższe od planowanych o 5,7%, natomiast w 2013 r. zostały wykonane w kwocie 388.566 zł i również były niższe od planowanych o 10,1%. W ewidencji finansowo-księgowej brak jest możliwości wyodrębnienia i wyszczególnienia kosztów dla OHZ oraz obwodów dzierżawionych.

W 2012 r. szkody wyrządzone w uprawach wystąpiły we wszystkich 7 obwodach łowieckich i dotyczyły powierzchni wydzielonej od 0,05 ha do 14,23 ha. Szkody spowodowane były głównie przez jelenie i sarny, a powierzchnia szkód wynosiła od 0,05 ha do 5,88 ha.

Szkody wyrządzone w młodnikach wystąpiły we wszystkich 7 obwodach łowieckich i dotyczyły powierzchni wydzielonej od 4,64 ha do 61,67 ha. Szkody spowodowane były głównie przez jelenie, a powierzchnia szkód wynosiła od 1,06 ha do 52,76 ha.

W 2013 r. szkody wystąpiły w uprawach, młodnikach oraz w drzewostanie. Szkody wyrządzone w uprawach wystąpiły w przypadku 6 obwodów łowieckich³⁰ i dotyczyły powierzchni wydzielonej od 0,79 ha do 28,8 ha. Szkody spowodowane były głównie przez jelenie i sarny, a powierzchnia szkód wynosiła od 0,6 ha do 18,45 ha.

Szkody wyrządzone w młodnikach wystąpiły w 6 obwodach łowieckich³¹ i dotyczyły powierzchni wydzielonej od 10,33 ha do 100,23 ha. Szkody spowodowane były głównie przez jelenie, a powierzchnia szkód wynosiła od 5,54 ha do 76,07 ha. Ponadto w przypadku dwóch obwodów łowieckich nr 99 i 130 odnotowano szkody w drzewostanie (jeleń i bóbr) i dotyczyły powierzchni wydzielonej od 8,3 ha do 14,4 ha. Powierzchnia szkód spowodowanych przez ww. gatunki wynosiła odpowiednio 3,3 ha i 0,32 ha.

(dowód: akta kontroli str. 82, 305-323, 324-328)

Z oświadczenia Specjalisty Służby Leśnej ds. Ochrony Lasu³² wynika m.in., że brak jest możliwości wygenerowania z systemu informatycznego Lasów Państwowych sumy kosztów ochrony lasu przed zwierzyną z podziałem na poszczególne obwody łowieckie znajdujące się na terenie Nadleśnictwa. Główną przyczyną jest brak opcji w systemie w zakresie generowania tych danych.

(dowód: akta kontroli str. 295-303, 417)

Główna księgowa oświadczyła, że wszelkie koszty ochrony lasu przed zwierzyną ewidencjonowane są zbiorczo dla całego nadleśnictwa i nie ma możliwości uzyskania z systemu informatycznego danych w zakresie kosztów ochrony lasu z podziałem na obwody łowieckie wydzierżawione i OHZ.

(dowód: akta kontroli str. 422)

*Ustalono
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

³⁰ Bez obwodu łowieckiego nr 130.

³¹ Bez obwodu łowieckiego nr 121.

³² Zgodnie z zakresem obowiązków i odpowiedzialności na koniec roku gospodarczego nalicza koszty ochrony lasu przed zwierzyną i obciąża nimi koła łowieckie w przypadku niewykonania przez nie planu odstrzału zwierzyny płowej.

4. Efekty finansowe i wywiązywanie się zarządców obwodów łowieckich z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa

Opis stanu faktycznego

4.1. Stosownie do zarządzenia nr 81 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9.11.2012 r. odnośnie wprowadzenia oferty minimalnej na sprzedaż polowań i trofeów w OHZ, dyrektor RDLP określił i wprowadził na okresy od 1.04.2012 r. do 31.03.2013 r. oraz od 1.04.2013 r. do 31.03.2014 r. oferty cenowe na sprzedaż polowań w OHZ nadleśnictwa RDLP w Zielonej Górze, z pełnym zakresem świadczeń oraz ograniczonym zakresem świadczeń. W przypadku ograniczonego zakresu świadczenia oferta nie obejmuje: świadczeń pobytowych, kosztów organizacji polowania indywidualnego (kosztów podprowadzania, transportu związanego z polowaniem, patroszenia, transportu tuszy do punktu skupu), a w przypadku polowania zbiorowego części kosztów zorganizowania takiego polowania (transport, patroszenie, transport tuszy), kosztów przygotowania trofeum do preparacji, kosztów preparacji i magazynowania trofeum, kosztów wydania certyfikatu informującego o miejscu pozyskania, wadze trofeum i ilości punktów CIC.

Porównanie ofert cenowych RDLP z ofertą minimalną określoną zarządzeniem nr 81 DGLP, wykazała, że są one wyższe średnio ponad dwukrotnie. I tak np. w ograniczonym zakresie świadczeń w sezonach 2012/2013 i 2013/2014 :

- za postrzelenie jelenia byka cena wynosiła odpowiednio 450 zł i 455 zł, przy cenie minimalnej 200 zł, a jelenia łani lub cielaka 120 i 122 zł, przy cenie minimalnej 50 zł;
- za postrzelenie sarny byka 160 i 163 zł przy cenie minimalnej 100 zł, a sarny kozy lub kozłęcia 40 i 41 zł, przy cenie minimalnej 25 zł;
- za postrzelenie dzika 120 i 122 zł, przy cenie minimalnej 50 zł.

Za organizację polowania zbiorowego w ograniczonym zakresie świadczeń ustalono cenę 300 zł/dzień/myśliwego przy cenie minimalnej 250 zł. Przy sprzedaży polowań za pośrednictwem biura polowań cena organizacji polowań indywidualnych wynosiła 250 za dzień, a polowań zbiorowych 550 zł/dzień/myśliwego (przy grupie 8-10 myśliwych).

W przypadku zwierzyny łownej opłata za trofeum dla myśliwego zagranicznego była nawet 12 krotnie wyższa niż dla myśliwego krajowego³³.

(dowód: akta kontroli str. 194-205, 224-229, 250-255)

Nadleśniczy wyjaśnił, że w przypadku myśliwych z krajów UE opłata obejmuje pełną organizację polowania zbiorowego (np. dojazd, transport zwierzyny, posiłki, nagonka), a w przypadku myśliwych krajowych brak jest wielu elementów z obsługi przy polowaniu z udziałem myśliwych dewizowych.

Myśliwi krajowi to osoby, które znają teren, na polowanie dojeżdżają własnym samochodem, nie korzystają z nagonki, psów. Często myśliwi krajowi wykonują plan odstrzału pod koniec sezonu polowań.

(dowód: akta kontroli str. 444-445)

4.2. Nadleśnictwo na podstawie umowy z Biurem Polowań Chassorbis Polska sp. z o.o. w Warszawie zawartej 16.02.2004 r. na okres od 1.04.2004 r. do 31.03.2014 r. prowadziło sprzedaż polowań w OHZ. Umowa określała warunki sprzedaży prawa do polowań, organizowanych przez Nadleśnictwo dla myśliwych oraz osób towarzyszących w obwodzie łowieckim nr 110. Z umowy wynika m.in., że po przedstawieniu wstępnej oferty (do 31 stycznia każdego roku) i oferty końcowej (do 10 kwietnia każdego roku) biuro zobowiązuje się do przyjęcia minimum 75% zaproponowanej oferty końcowej we wszystkich gatunkach, w równych proporcjach. Jeżeli biuro nie wykona w całości przyjętej oferty zostanie obciążone za każdą nie odstrzeloną sztukę według średniej ceny danego gatunku w roku rozliczeniowym (tj. od 1.04. do 31.03. następnego roku kalendarzowego). Jednym z warunków realizacji ww. umowy było przekazanie cztery razy do roku zaliczek na konto

³³ Np. opłata za trofeum jelenia byka o masie od 2,50 kg do 2,99 kg - dla myśliwego zagranicznego wynosiła 2.180 zł, a dla myśliwego krajowego z ograniczonym zakresem - 181 zł. Opłata za trofeum kozła sarny o masie od 400g do 449g (+29,43 zł za każdy gram powyżej 400 g) - dla myśliwego zagranicznego wynosiła 3.270 zł, a dla myśliwego krajowego z ograniczonym zakresem - 320 zł.

Nadleśnictwa, tj. do 30.04. - 25% wartości oferty, do 31.08. - 20%, do 31.10. - 15% i do 31.12. - 25%.

Rozliczenie ostateczne przez Nadleśnictwo dokonane zostanie na podstawie faktur - do 15 kwietnia danego roku. Faktury wystawiane są w terminie do 7 dni od daty podpisania protokołu z polowań, a zapłata następuje w terminie 14 dni od daty wystawienia faktury. W umowie określono sytuacje dotyczące wypowiedzenia w przypadku: niedotrzymania warunków umowy, opóźnienia w zapłacie należności (powyżej 60 dni), nieprzestrzegania prawa lub niezakończenia w terminie do 31 stycznia danego roku negocjacji cenowych. Każdorazowo na okresy od 1.04.2012 r. do 31.03.2013 r. oraz od 1.04.2013 r. do 31.03.2014 r. sporządzono oferty cenowe na sprzedaż polowań na terenie OHZ, za pośrednictwem Biura Polowań. Oferty podpisane zostały przez dyrektora RDLP.

W sezonie 2012/2013 Nadleśnictwo wystawiło faktury na łączną kwotę 316.020,25 zł, a w sezonie 2013/2014 na łączną kwotę 308.853,21 zł.

Nadleśnictwo zaniechało dochodzenia i obciążenia biura polowań odsetkami ustawowymi za płatności faktur dokonywane po terminie. W przypadku biura polowań opóźnienia w płatności faktur powyżej 14 dniowego terminu płatności wynosiły do 23 dni.

(dowód: akta kontroli str. 230-234, 378-380, 381-382, 427-437)

4.2.1. W okresie objętym kontrolą nadleśnictwo dwukrotnie podejmowało próby obciążenia biura za nie wykonanie planu odstrzału zwierzyny. Pismem z 25.03.2013 r.³⁴ poinformowało o braku realizacji umowy odnośnie: daniel-byk 1 szt., kwota 1.238,10 zł; daniel-cielak 1 szt., cena 285,71 zł i dzik 1 szt. cena 761,29 zł. W odpowiedzi na pismo biura z 3.04.2013 r. Nadleśnictwo odstąpiło od naliczania obciążenia za nieodstrzeloną zwierzynę.

Powodem odstąpienia od naliczenia kary, wg wyjaśnienia Nadleśniczego, był fakt, że pozostały do pozyskania pojedyncze sztuki daniela i dzika, przy wykonaniu planu odstrzału na poziomie 221 szt. i trudno było zorganizować przez biuro polowanie zbiorowe lub indywidualne na pojedyncze sztuki na kilka dni przed końcem sezonu polowań, a także z uwagi na to, że biuro polowań przekroczyło ofertę w innych gatunkach. Niewykonane przez biuro polowań sztuki zostały pozyskane przez myśliwych krajowych.

Z pisma biura wynika m.in., że *dołożono wszelkich starań, aby zrealizować przyjętą ofertę na odstrzał zwierzyny. Zagwarantowaliśmy maksymalną ilość polowań zbiorowych, (...) nieodstrzelone pojedyncze sztuki (...) ze względu od nas niezależnych były niemożliwe do odstrzału. W związku z powyższym zwracamy się (...) o zaniechanie obciążania nas za nieodstrzelone pojedyncze sztuki zwierzyny i elastyczne podejście do przyjętej przez nas oferty.*

W sezonie łowieckim 2013/2014 nie dokonano w pełnej wysokości obciążenia biura za nie wykonanie planu odstrzału zwierzyny. I tak, pismem z 7.04.2014 r. Nadleśnictwo poinformowało o nie wykonanych planach odstrzału w stosunku do 24 szt. zwierząt, na ogólną kwotę netto 16.202,43 zł, w tym: sarna-koza - 1 szt., cena 155,08 zł, sarna-koźle 2 szt., cena 310,16 zł i dzik 21 szt. cena 15.737,19 zł.

Po dokonanych odwołaniu Nadleśnictwo sporządziło korektę niewykonanego planu odstrzału w sezonie 2013/2014 na kwotę netto 8.243,29 zł, w tym: dzik 11 szt. po 749,39 zł.

(dowód: akta kontroli str. 256-274)

Z pisma Nadleśnictwa wynika m.in., że w styczniu na polowaniu zbiorowym leśniczy ds. łowieckich poinformował o zakazie strzelania do saren kóz i koźląt. W związku z tym odwołanie w zakresie tych zwierząt uznano za zasadne. W przypadku dzików uznano odwołanie i zmniejszono kwotę obciążenia za część dzików, z uwagi na nie przyjęcie zamówienia na polowanie zbiorowe w grudniu 2013 r. (zmniejszono ilość dzików do obciążenia z 21 do 11 szt.).

(dowód: akta kontroli str. 230-234, 262-271)

Z wyjaśnień Nadleśniczego wynika m.in., że w sezonie w sezonie 2013/2014 odstąpiono od naliczania części kary, uwzględniając odwołanie biura polowań dotyczące nie przyjęcia przez nadleśnictwo do realizacji jednego polowania, z uwagi na zbyt bliskie terminy

³⁴ Kwota netto razem - 2.285,10 zł.

poszczególnych polowań i obawę nadleśnictwa o ewentualną reklamację co do wyniku polowań. Uwzględniono przy tym do korekty kary średnią ilość dzików pozyskiwanych w jednym polowaniu zbiorowym. Za pozostałe sztuki karę naliczono ze względu na to, że nie było uwag w protokołach z polowań. Należy zauważyć, że niewykonane sztuki zostały strzelone przez myśliwych krajowych, uzyskując przychody z ich pozyskania.

(dowód: akta kontroli str. 399-402)

Pierwotnie Nadleśnictwo wystawiło fakturę nr 140310500 z 31.03.2013 r. na łączną kwotę brutto 19.928,99 zł (netto 16.202,43 zł), by po dokonanej korekcie 17.04.2014 r. uznać częściową reklamację i obciążyć biuro polowań kwotą po korekcie w wysokości 10.139,25 zł (netto 8.243,29 zł). Zapłata nastąpiła w dniu 22.05.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 395-398)

4.3. Przychody OHZ wykonane ogółem w sezonie 2012/2013 wyniosły 416.031 zł i były wyższe od przychodów w 2013/2014 o 108.081 zł. Spadek przychodów spowodowany był niższymi przychodami ze sprzedaży tusz zwierzyny o 96.446 zł i niższymi przychodami z tytułu sprzedaży polowań komercyjnych (myśliwi krajowi i z UE) o 17.886 zł.

Koszty ogółem w sezonie 2012/2013 wyniosły 360.465 zł i były niższe od kosztów w 2013/2014 o 17.012 zł. Wzrost kosztów w 2013 r. nastąpił m.in. w zakresie dokarmiania zwierzyny o 4,3 tys. zł oraz pozostałych kosztów o 48,9 tys. zł (w tym remont leśniczówki, grodzenie upraw), natomiast spadek kosztów zanotowano głównie w zakresie poprawy warunków bytowania zwierzyny o 28 tys. zł i organizacji polowań komercyjnych o 12,1 tys. zł. Wynik finansowy (księgowy) OHZ w latach 2012, 2013 i 2014 wyniósł odpowiednio: +55.565,71 zł, -69.527,17 zł oraz -70.530,94 zł (według stanu na 5.09.2014 r.)³⁵, a łowiecki w latach 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 wynosił odpowiednio +42.763,48 zł, -3.151,24 zł i -144.776,99 zł (według stanu na 5.09.2014 r.)³⁶.

Nadleśnictwo nie dokonywało analizy ekonomicznej OHZ, z uwagi, że obowiązek w tym zakresie należy do RDLP i wynika z zarządzenia dyrektora RDLP z 2008 r. i 2014 r.³⁷

Stosownie do zawartej 5.04.2011 r. umowy³⁸, ze spółką mającą siedzibę w Dębicy, w zakresie zasad i warunków sprzedaży tusz zwierząt łownych (saren, danieli, jeleni i dzików), w sezonie 2012/2013 spółka odebrała łącznie 13.393 kg tusz na kwotę 94.728,70 zł, a w sezonie łowieckim 2013/2014 odpowiednio 12.924 kg na kwotę 72.594,68 zł.

W trakcie trwania sezonów łowieckich RDLP informowała Nadleśnictwo o aktualnych cenach netto skup/sprzedaży tusz z terenu OHZ.

W gospodarce łowieckiej stosowano następujące stawki podatku VAT:

- od 01.01.2012 r. do 31.03.2013 r.: - organizacja polowania – 23 %, - trofea – 5 %, - tusze – 5 %;
- od 1.04.2013 r.: - organizacja polowania – 23 %, - trofea – 23 %, - tusze – 5 %.

Nadleśnictwo samodzielnie nie sporządza zeznania CIT. Z pisma Ministerstwa Finansów z 10.11.1992 r. do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie trybu rozliczania z budżetem podatku dochodowego wynika m.in., że podatnikiem jest osoba prawna, a wobec tego wniosek o zezwolenie na rozliczanie się z budżetem podatku dochodowego przez poszczególne jednostki organizacyjne z właściwymi terytorialnie urzędami skarbowymi – został załatwiony negatywnie, ponieważ wykracza poza uregulowania ustawy.

³⁵ Według stanu na 9.12.2014 r. wynik księgowy na gospodarce łowieckiej w sezonie 2014/2015 wynosi +125.261,05 zł.

³⁶ Według stanu na 9.12.2014 r. wynik finansowy na gospodarce łowieckiej w sezonie 2014/2015 wynosi +51.015,00 zł.

³⁷ W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością OHZ w terminie do 15 maja każdego roku stanowisko ds. gospodarki łowieckiej w RDLP dokona rocznej oceny funkcjonowania OHZ, obejmującej analizę ekonomiczną działalności OHZ, analizę rocznych planów łowieckich i informację o realizacji celów ustawowych.

³⁸ Umowa zawarta pomiędzy Nadleśnictwami (10), w tym Nadleśnictwo Babimost - reprezentowanymi przez dyrektora RDLP. Umowa zawarta na czas określony, tj. od 5.04.2011 r. do 31.03.2016 r.

Ponadto zgodnie z art. 2 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych³⁹ – przepisów ustawy nie stosuje się do przychodów z gospodarki leśnej w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁴⁰.

Natomiast stosownie do przepisu art. 7 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy - przy ustalaniu dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania nie uwzględnia się kosztów uzyskania przychodów, jeżeli dochody z tych źródeł nie podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym - co ma miejsce w przypadku gospodarki leśnej.

W związku z powyższym gospodarka łowiecka podlega wyłączeniu z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Z oświadczenie Głównej Księgowej wynika m.in. że w celu przekazania danych niezbędnych do sporządzenia zeznania CIT-8 dla całego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych, Nadleśnictwo sporządza i przekazuje do RDLP informacje na jednolitych dla wszystkich jednostek wzorach załączników do sprawozdań finansowych oraz w ciągu roku wpłaca zaliczki na podatek dochodowy od osób prawnych za pośrednictwem RDLP w Zielonej Górze. Ich wysokość ustalana jest na szczeblu RDLP i przekazywana do Nadleśnictwa.

Wartość podatku dochodowego od osób prawnych w 2012 roku wyniosła 149 tys. zł., w 2013 roku - 91 tys. zł, a wartość zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 roku 149 tys. zł.

Wysokość podatku VAT należnego dotyczącego gospodarki łowieckiej w OHZ wyniosła w roku gospodarczym 2012/2013 – 33.664 zł, a w roku gospodarczym 2013/2014 – 65.124 zł.

Wysokość podatku VAT należnego dotyczącego gospodarki łowieckiej poza OHZ (umowy dzierżawy) wyniosła: - w roku gospodarczym 2012/2013 – 2.356 zł, a w roku gospodarczym 2013/2014 – 2.392 zł.

Wysokość podatku VAT z całej działalności w Nadleśnictwie Babimost kształtowała się następująco:

- w 2012 roku:
 - VAT należny – 3.011 tys. zł, - VAT naliczony – 1.221 tys. zł, - VAT odprowadzony do US – 1.790 tys. zł;
- w 2013 roku:
 - VAT należny – 3.022 tys. zł, - VAT naliczony – 1.370 tys. zł, - VAT odprowadzony do US – 1.863 tys. zł, - VAT do zwrotu – 211 tys. zł.

Nadleśnictwo nie zwracało się do organów finansowych o interpretację w zakresie stosowania stawek podatku VAT, a jak wynika z książki kontroli i oświadczenia Głównego Księgowego brak było kontroli Urzędu Skarbowego w latach 2012/2014.

(dowód: akta kontroli str. 56-63, 82-82f, 275-284, 451, 473-475, 477-498)

4.4. Notami księgowymi z 5.12.2012 r. Nadleśnictwo uznało jednostki samorządu terytorialnego (jst) o prawidłowych kwotach z tytułu czynszu dzierżawnego za grunty rolne⁴¹ wchodzące w skład łowieckiego obwodu OHZ nr 110 za rok gospodarczy 2012/2013 w łącznej wysokości 2.057,74 zł⁴². Wpłaty dokonano 6.12.2012 r.

W roku gospodarczym 2013/2014 na konta jst Nadleśnictwo na podstawie not księgowych z 3.12.2013 r., przekazało łącznie 2.104,35 zł⁴³. Wpłaty dokonano 5.12.2013 r.

(dowód: akta kontroli, str. 329-332, 346-349, 383-388, 443, 476)

³⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 851 ze zm.

⁴⁰ W świetle art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r., poz. 1153) – gospodarką leśną jest „...działalność leśna w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania - z wyjątkiem skupu drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu”.

⁴¹ Dane dotyczące przyjętej w kalkulacji czynszu powierzchni gruntów w rozbiu na gminy pochodzą z rejestru powierzchni użytkowej obwodów łowieckich.

⁴² Urząd Miejski w Sulechowie – 1.314,73 zł, Urząd Miejski w Świebodzinie – 302,75 zł, Urząd Gminy w Szcząncu – 413,72 zł i Urząd Miejski w Babimoście – 26,54 zł.

⁴³ Urząd Miejski w Sulechowie – 1.344,51 zł, Urząd Miejski w Świebodzinie – 309,61 zł, Urząd Gminy w Szcząncu – 423,09 zł i Urząd Miejski w Babimoście – 27,14 zł.

W lutym i marcu 2013 r. i 2014 r. Nadleśnictwo otrzymało od dwóch Starostw Powiatowych czynsz dzierżawny za grunty leśne wchodzące w skład obwodów łowieckich w kwotach 5.502,67 zł⁴⁴ i 1.745,58 zł⁴⁵.

(dowód: akta kontroli, str. 344-345, 361-362)

W roku łowieckim 2012/2013 Nadleśnictwo notami księgowymi z grudnia 2012 r. w sposób właściwy uznało 8 jst za grunty rolne wchodzące w skład obwodów łowieckich w łącznej kwocie 5.700,38 zł⁴⁶. Natomiast w roku łowieckim 2013/2014 uznano te same jednostki za grunty rolne wchodzące w skład łowieckiego obwodu dzierżawionego w łącznej kwocie 5.829,50 zł⁴⁷.

(dowód: akta kontroli, str. 336-343, 353-360)

4.5. Stosownie do zawartych umów dzierżawy obwodów łowieckich (nr 99, 121 i 130) Nadleśnictwo w wymaganym terminie poinformowało o wysokości czynszu dzierżawnego, i tak w latach 2012/2013 wynosił on brutto odpowiednio 4.267,57 zł; 4.730,46 zł; i 2.857,41 zł. W sezonie 2013/2014 było to odpowiednio 4.364,23 zł; 4.837,59 zł i 2.922,13 zł. Wpłaty czynszu koła łowieckie dokonały jednorazowo w wymaganym terminie, tj. do 15 maja każdego roku.

Analiza wystawionych faktur VAT do ww. kwot i okresów wykazała, że zostały one każdorazowo ujęte w rejestrach sprzedaży za okres - 04/2012 i 04/2013, wartość netto faktury oraz wartość podatku przypisana została w deklaracji dla podatku od towarów i usług VAT-7 za miesiąc kwiecień 2012 r. i 2013 r.

(dowód: akta kontroli, str. 113-121, 333-335, 350-352, 363-377)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Nadleśnictwo Babimost odstąpiło od egzekwowania od biura polowań odsetek ustawowych z tytułu opóźnień w płatności faktur za polowania na terenie OHZ.

Z zawartej umowy z biurem polowań wynika m.in., że termin zapłaty wynosi 14 dni od daty wystawienia faktury - § 7 ust. 3 umowy. W sprawach nieuregulowanych umową zgodnie z zapisami mają zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego. Z obowiązującego w tym okresie regulaminu organizacyjnego wynika m.in., że do obowiązków głównego księgowego Nadleśnictwa należy terminowe egzekwowanie należności i regulowanie zobowiązań wobec dostawców.

Kontrola wykazała, że w czterech przypadkach w sezonie 2012/2013 i w pięciu w sezonie 2013/2014 biuro polowań dokonało zapłaty po terminie. W sezonie 2012/2013 kwota zaległości wynosiła od 1.455,30 zł do 21.000,01 zł⁴⁸, a opóźnienia wyniosły od 6 do 15 dni powyżej ustalonego 14- dniowego terminu.

W sezonie 2013/2014 kwota zaległości wynosiła od 182,55 zł do 20.077,00 zł⁴⁹, a opóźnienia wyniosły od 1 do 23 dni.

Podstawą do naliczania odsetek ustawowych jest art. 481 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁵⁰. Wysokość odsetek ustawowych, które mogło uzyskać Nadleśnictwo wynosiła 203,71 zł w sezonie 2012/2013 i 256,59 zł w sezonie 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 230-234, 427-434, 435-437)

⁴⁴ Dotyczy obwodu nr 100 i 111. W marcu 2013 r. otrzymano 2.720,53 zł, a w 2014 r. – 2.782,14 zł.

⁴⁵ Dotyczy obwodu nr 109, 122 i 134. W marcu 2013 r. otrzymano łącznie 863,02 zł, a w 2014 r. – 882,56 zł.

⁴⁶ Urząd Miejski w Kargowej za obwody nr 121 i 130 kwotą 1.166,98 zł, Urząd Miejski w Babimoście za obwody nr 121 i 130 kwotą 1.264,67 zł, Urząd Miejski w Sulechowie za obwód nr 130 kwotą 71,16 zł, Urząd Gminy w Siedlcu za obwód nr 121 kwotą 972,78 zł, Urząd Miejski w Zbąszynku za obwód nr 99 kwotą 1.601,80 zł, Urząd Gminy w Szczarńcu za obwód nr 99 kwotą 44,63 zł, Urząd Gminy w Trzcielu za obwód nr 99 kwotą 289,48 zł oraz Urząd Miejski w Zbąszyniu za obwód nr 99 kwotą 288,88 zł.

⁴⁷ Urząd Miejski w Kargowej za obwody nr 121 i 130 kwotą 1.193,42 zł, Urząd Miejski w Babimoście za obwody nr 121 i 130 kwotą 1.293,32 zł, Urząd Miejski w Sulechowie za obwód nr 130 kwotą 72,77 zł, Urząd Gminy w Siedlcu za obwód nr 121 kwotą 994,81 zł, Urząd Miejski w Zbąszynku za obwód nr 99 kwotą 1.638,08 zł, Urząd Gminy w Szczarńcu za obwód nr 99 kwotą 45,64 zł, Urząd Gminy w Trzcielu za obwód nr 99 kwotą 296,04 zł oraz Urząd Miejski w Zbąszyniu za obwód nr 99 kwotą 295,42 zł.

⁴⁸ Łączne zaległości w kwocie - 42.332,38 zł.

⁴⁹ Łączne zaległości w kwocie - 34.407,33 zł.

⁵⁰ Dz. U. z 2014, poz. 121 ze zm.

Główna Księgowa wyjaśniała, że *Zapis § 14 ust. 4 umowy dawał Nadleśnictwu możliwość żądania odsetek z art. 481 Kodeksu cywilnego, jednak Nadleśnictwo jako wierzyciel nie skorzystało z tej możliwości ze względu na dobrą współpracę z biurem polowań. W takiej sytuacji naliczanie odsetek negatywnie wpływałoby na relacje z kontrahentem.*

(dowód: akta kontroli str. 424-426)

Zdaniem NIK, przywołana w wyjaśnieniach okoliczność zachowania dobrej współpracy z biurem polowań nie może stanowić uzasadnienia dla odstąpienia od gospodarnych działań, dotyczących egzekwowania należnych Nadleśnictwu odsetek, które jednocześnie pełnią funkcję dyscyplinującą kontrahentów.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

5. Funkcjonowanie nadzoru nad działalnością dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich

Opis stanu faktycznego

5.1. Wszyscy dzierżawcy obwodów przedłożyli w terminie (do 21 marca) roczne plany łowieckie nadleśniczemu do zatwierdzenia, plany były zaopiniowane przez właściwego wójta czy burmistrza i zostały zatwierdzone w ciągu 7 dni. Plany na sezon 2012/2013 sporządzone były od 08.03.2012 r., a zatwierdzone zostały 27.03.2012 r. Plany na sezon 2013/2014 sporządzone były od 12.03.2013 r., a zatwierdzone zostały 18.03.2013 r. W każdym przypadku plany posiadały daty sporządzenia oraz daty kolejnych opinii i uzgodnień. Nie stwierdzono przypadków odmowy zatwierdzenia planu przez nadleśniczego. W jednym przypadku (obwód łowiecki nr 121 w sezonie 2013/2014) roczny plan pozyskania zwierzyny grubej był zmieniony w ciągu sezonu. Zwiększenie planu nastąpiło odnośnie pozyskania dzika. Pierwotnie zaplanowano do odstrzału 65 szt. (minimalna ilość - 59 szt., maksymalna - 71 szt.), a po zmianie zwiększono ilość dzików do odstrzału do 85 szt. (minimalna ilość - 77 szt., maksymalna - 93 szt.). Jako uzasadnienie podano zwiększoną liczbę pól obsianych kukurydzą, co spowodowało znaczne zwiększenie liczebności dzików i wzrost szkód łowieckich o 50%⁵¹. Na powyższą zmianę w ilości dzików przewidzianych do odstrzału - zgodę wyraził Nadleśniczy Nadleśnictwa Babimost.

(dowód: akta kontroli str. 4-27, 29-52, 415-416)

5.2. Plan pozyskania zwierzyny grubej w poszczególnych obwodach został zrealizowany, za wyjątkiem przewidzianych do odstrzału dzików. Analiza w zakresie realizacji planu wykazała, że w poszczególnych obwodach łowieckich w sezonie 2012/2013 pozyskano: Nr 110 – 189 szt. przy planowanych 200 szt., Nr 99 – 121 szt. (plan 130 szt.), Nr 109 – 94 szt. (plan 114 szt.), Nr 100 - 108 szt. (plan 140 szt.), Nr 111 – 71 szt. (plan 115 szt.), Nr 121, - 54 szt. (plan 65 szt.), nr 130 – 23 szt. (plan 40 szt.).

Po koniec września 2012 r. Nadleśnictwo poleciło dzierżawcom obwodów łowieckich zwrócić uwagi na realizację planu odstrzału dzików w sezonie 2012/2013 r. W przypadku nagminnego niezrealizowania planu odstrzału zwierzyny zostanie rozważona możliwość wydania postanowienia o zastosowaniu odstrzału zastępczego (art. 45 ust. 2 upł).

Ponadto na spotkaniu z przedstawicielami kół łowieckich⁵² Nadleśnictwo zwróciło uwagę na stopień realizacji planów odstrzałów zwierzyny i ograniczenia szkód w uprawach rolnych, leśnych i młodnikach. Z protokołu ze spotkania wynika, że nie stwierdzono występowania większych szkód łowieckich w uprawach rolnych niż w latach poprzednich zgłaszanych przez rolników.

Temat realizacji odstrzałów zwierzyny w sezonie łowieckim omawiany był także na spotkaniu z przedstawicielami kół łowieckich przed sezonem 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 285-289, 290, 292)

⁵¹ W sezonie 2012/2013 wypłacono odszkodowania w kwocie 6,7 tys. zł, a w sezonie 2013/2014 - 10 tys. zł.

⁵² W dniu 15.10.2012 r.

5.3. Kwota wpływów Nadleśnictwa z tytułu czynszów dzierżawnych za obwody leśne w sezonie łowieckim 2012/2013 wyniosła łącznie brutto 11.855,44 zł, z tego na konto gmin za grunty rolne przekazano netto 5.700,38 zł. W sezonie 2013/2014 otrzymano brutto 12.123,95 zł i przekazano netto 5.829,50 zł.

Ponadto za grunty leśne obwodów polnych dwa starostwa⁵³ przekazały łącznie netto 4.161,91 zł w sezonie 2012/2013 i 4.256,16 zł w sezonie 2013/2014.

W sezonach 2012/2013 i 2013/2014 nie obciążano kół łowieckich kosztami ochrony lasu przed zwierzyną, ponieważ pozyskanie zwierzyny płowej (jelenie, daniela i sarny) wykonane było w 100%.

(dowód: akta kontroli str. 122-130, 449-450, 476)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

6. Funkcjonowanie straży łowieckiej

*Opis stanu
faktycznego*

6.1. Do pracy w OHZ oddelegowana jest jedna osoba, która zgodnie z zakresem czynności i obowiązków pełni funkcję Strażnika Łowieckiego na podstawie art. 36 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo łowieckie. Wynagrodzenie strażnika łowieckiego nie obciąża kosztów funkcjonowania OHZ, lecz jest finansowane z konta kosztów służby leśnej (konto 501)⁵⁴. Z udzielonych informacji przez koła łowieckie oraz na podstawie analizy protokołów kontroli w 2012 r. i 2013 r. obwodów łowieckich, wynika m.in., że w poszczególnych obwodach łowieckich (nr 99, 100, 109, 111, 121, 130) powołani są nieetatowi strażnicy łowieccy (od 1 do 4 osób), którzy wykonują swoje działania nieodpłatnie w ramach przepracowanych godzin społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 82, 172-180, 305-323, 418-419, 499-504, 505)

6.2. Na terenie działania OHZ i 4 kół łowieckich (5 obwodów) nie stwierdzono przypadków kłusownictwa. W przypadku obwodu nr 130 (3 strażników w sezonie 2012/2013 i 2 w sezonie 2013/2014) do głównych działań strażników zaliczono zebranie wnyków, odpowiednio 15 i 10. W urządzeniach kłusowniczych w sezonie 2012/2013 znaleziono 2 zające, a w sezonie 2013/2014 zająca i bażanta.

(dowód: akta kontroli str. 305-323)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

⁵³ Umowy dzierżawy obwodu łowieckiego zawarte na okres od 1.04.2008 r. do 31.03.2018 r. przez Starostę Zielonogórskiego (obwód nr 109) i Starostę Świebodzińskiego (obwód nr 100 i 1110).

⁵⁴ Zgodnie z zarządzeniem nr 87 Dyrektora Generalnego LP z dnia 4.12.2012 r. w sprawie wprowadzenia polityki rachunkowości i planu kont.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁵, wnosi o:

1. Obciążanie biura polowań odsetkami ustawowymi za płatności faktur dokonywane po terminie.
2. Zapewnienie należytego nadzoru na gospodarką łowiecką na obszarze OHZ w zakresie weryfikacji uprawnień i zezwoleń wymaganych od myśliwych krajowych i cudzoziemców.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 12 stycznia 2015 r.

Kontroler
Dariusz Obierzyński
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis

⁵⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.